

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Locis [et] itineribus publicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96158](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96158)

notarius allegat iustam causam habere incertitudinis, vel erroris sui, potest hoc petere, ut puta si tempore contractus circa aliquod pactum fuerint multe conventiones, et notarius nil scripsit propter partium festinantiam, vel si protocolum primum perdidit calum alias cuiusque notarius debeat alios certificare, non potest petere se certificari ab alio, si quis ex argentiis, s. p. c. 211. s. d. eden. Sed quando notarius non vult certificari, sed asserit pro certo se errasse, utrum ei sit credendum; dicam in l. si liba rius, j. de re iur. facit lactorum verba, s. de re iud. ¶ Quod si propter id quod notarius omisit, quis est damnificatus in aliquo, utrum teneatur notarius; Respond. sic, ut d. l. argentiarius, per totam legem, et habetis tex. not. in l. vlt. C. de mag. cō. facit C. de susce. ar. c. l. lib. x. ¶ Quod si notarius reddidit instrumentum ei ad cuius petitionem conficit, utrum debeat citari pars aduersa, que lederetur; Respond. quod an debeat reddi, nulla est contentio, nec requirit aliqua cause cognitio, et notarius confiteretur, et pars, ad quam spectat, est certa, unde non est dubium. Sed si emanaret aliqua contentio, ut quod notarius diceret se alias reddidisse, et sic non teneatur iterum reddere, vel dicit ad petentem non pertinere; vel diceret illud instrumentum esse inualidum, et sic non debet publicari, tunc debet citari pars, que lederetur, cum hoc fiat causa cognita, d. l. si quis ex argentiis, s. p. c. de ed. l. s. fine autem, s. cod. ar. l. c. ¶ Quod si quando iste contentiones emanant, utrum debeat adhiberi plena cause cognitio, an verolum maria; Respond. quandoque emanat aliqua contentio, cuius de cilio parat plenum preiudicium, vel si notarius negasse fuisset rogatum, vel negat aliquod capitulum fuisse expressum, tunc quia ista cognitio parat plenum preiudicium, et tractatur, an contra et sit celebratus vel non, tunc debet adhiberi plena cognitio, l. iudicio, C. de iudi. Ita intelligo, l. s. j. s. cod. ibi, si neget, hoc etiam probat extra de cō. vlt. vel in l. c. cū dilecta, ubi petebatur renovatio privilegiorum a summo potestice que renovatio per se inciperet rebabere vires ideo requirit plena cause cognitio, quia emanant contentiones, que non parat plenum preiudicium, vel si dicat ad te non pertinere, vel dicit tibi alias redditum esse, et sic de tenore instrumenti non contendit, magis puto, et ista examinent summarie, et quod sufficit instrumenti prestatio, ut not. in l. j. circa prin. s. quemad. test. ap. l. iij. s. ibidem, s. ad exhib.

ADDITIONES.

- a Alex. C. de tabulis. Pro huius declaratione vide etiam Bar. in l. naturaliter, s. in finalibus verbis de acq. possit.
- b And. Bar. C. de iact. Quod limita nisi ad arberet sibi sub geminata conditione, quia tunc non incidit in penam, casus est singularis in l. diuina, s. a. j. de falsi.
- c Alex. C. habes ex bac l. Contrarius tenet Bal. in l. j. C. de eden. scilicet quod non potest dicere notarius, tua non interest, et vid. de Bal. in l. j. C. quod leg. et late in fi. C. de eden. non tamen potest dicere notarius creditum, nolo tibi cedere instrumentum solutionis, vel restitutionis, l. plures, et ibi Bar. et Bald. C. de fide in firm. Et an singularis sufficit potest petere sicut autho. Bal. quod sic in l. instrumenta, C. de fideicom. vide ibi Bar. An creditus debeat reddere instrumentum liberationis, et de materia plene per Doctores in l. pteor, s. huius s. de eden.
- d Quod si iure, et quomodo, et quomodo, et antequam: cuius non interest, potest hoc petere, vide Spec. in tit. de instrum. ed. s. postremo, ver. sed beneiter, et late, Bal. in l. i. C. de ed. et Ann. in e. j. de probat. Et ad Bar. hic adda Bal. in l. j. C. de ed. et ibi Jac. But. et Bal. in l. quidam, in prin. s. de eden.
- e Etico quod sic per hoc dici posset pro pars agere posset contra notarium, ut apponatur clausulas consuetas apponi, quia si instrumentum illas non habet, videtur defectum, fin. g. notab. et ibi Bar. in l. generalis, C. de tab. lib. x. et quod not. Bar. in proemio Digestorum, et benefacit quod not. Bart. in l. i. p. s. recte, de aqua plu. arc. Et ita vidi consultum per duos singulares viros, licet istud dictum non allegatur, quod not. et ad id quod vult hic Barr. adde etiam Bart. multum pulchre in l. admonedi, in ver. qro qz si instrum reperit defectum, s. de iurem. et vide Bar. no. in l. imperator, s. de sta. bo. Et cū Bar. hic cōcordat Bal. in l. i. C. de eden. Adde quod notarius presumatur rogatus apponere clausulas consuetas, Alex. cons. cr. ij. vol. et conti. xxvj. iij. lib. ¶ Et cōpōdo. Et vide Bal. in l. i. C. de fideicom. et Spec. in tit. de instr. ed. s. instrumentum, ver. sed nunquid, et an possit sua auctoritate corrigere errorem, an vero cū auctoritate iudicis, et citatione partis, vide per do. An in ex litteris, de fide instr. et Ann. in l. errore de test. Et ad Bar. hic adda Bal. in l. i. C. de ed. et Ann. in l. i. quos, s. prohibet, s. de eden. Adde an notarius possit errorem suum corrigere, Alex. cons. lxxix. iij. lib. Bal. cons. cxxvj. v. li. ¶ And. ar. b. Quod si propter, et vide Bal. in rub. C. de pe. in, qui male iud. et licet dicat casum l. si de mag. conne, esse singularem, addetamen simile in l. s. si men. falsi, mad. dixer.

- a Alex. C. Quod si quando, facit quod not. per hoc, in auth. si qz finalis, no. C. de eden. et ad Bar. hic adda Bal. in l. i. C. de ed. et no Bar. in l. i. quos ex argentiis, s. de eden.
- b Et Montecur. Notarius non tenetur edere instrumentum, nisi si mel. et adde tex. et ibi Bar. in l. i. in fi. de bo. ant. ind. pos. ni si ipsi casu amiserit, ut no. Bal. in l. dissolute, ad fin. C. de condi. ex lege adde l. i. quos ex argentiis in fi. s. de eden. et ibi Bar. et vide Bal. in rub. C. de fide instrum. ver. quod si instrumentum publicum, et c.

Ne quid in loco sacro fiat. Titulus. vij.

LEX I.

- 1 Interdictum ne quid in loco sacro datur etiam ut tollatur quod factum est.
 - 2 Faciens de pingi crucifixum in ecclesia non potest prohiberi.
 - 3 Interdictione quid in loco sacro, potest agere quilibet de populo.
- Interdictum.** Quod si hic vetat pretor, ne quid fiat, quid si fuerit factum an possit agi et tollatur; Respond. sic, per alius interdictum positum in tit. l. j. l. s. loco, rum, et ideo debet hic addi dum dicit, fieri vero, subaudi, et ut id quod est factum tollatur, et ita in teligitur, not. in libellis suis super hoc tit. et Jo. in arboze, et Sed quod si volo facere de pingi crucifixum, vel aliquod in ecclesia utrum possum prohiberi; Certe non quia illud pertinet ad ornam. et non ad deformitatem, ut hic. ¶ Quod si quis posset agere hoc interdictum, videtur, quod tantum ille qui habet curam edium sacrorum, ut hic in fin. Sed certe licet ille posset, tamen idem est in quolibet de populo, quia quilibet de populo potest agere, argu. l. si quis iboc, C. de episc. cle. et facit l. j. s. publici, de insti. et tu, facit tit. l. j. et tit. l. j. s. hoc interdictum, et s. fin. et l. sequenti.

LEX II.

- 1 Edificare an liceat supra mores ciuitatis.
- 2 In muris. Hic due leges sunt contra hos, minores huius ciuitatis, qui habent domos suas supra muros ciuitatis, quod non licet sine permisso principis, ut hic videtur, tamen ipsi habent per in sionem a populo, et communibus ciuitatis, et dicunt, quod est populus liber nemini subditus, ideo hic populus est princeps in hac ciuitate ideo potest permittere.

ADDITIONES.

- a Alex. C. In muris. Idem dicit Bar. in l. acta, s. de amplianda, s. de re iud. et Bal. in l. nec si volens, C. de libera, causa.

De locis, & itineribus publicis. Titulus. vij.

LEX I.

- 1 Vicinales habentur loco viarum publicarum, si memoria non extat, quod sint facte ex collatione priuatorum, alias si extat memoria, sunt priuate.
 - 2 Statutum, quod quilibet possit facere pontem supra viam publicam, poterit fieri supra viam vicinalem, si non extat memoria, quod sit emptum a vicinis.
 - 3 Edificium in iuxta plateam si destruitur ut platea ampliatur, via supra illud edificium efficitur platea.
- Quilibet.** Hic facit ex agris priuatorum fundum priuate, ut tit. l. j. l. s. vicinales, vol. et si extat memoria, quod sint facti ex collatione vicinorum, sunt vicinales priuate. Si vero non extat memoria, habentur loco viarum publicarum, ut hic: quod facit ad statutum huius ciuitatis, non dicit, quod quilibet possit facere pontem, vel ponti celum supra viam publicam, querit utrum possit fieri supra viam vicinalem; Certe, si quid extat memoria, quod fuerit emptum a vicinis, tunc non posset fieri, quia esset priuata via. Si non extaret memoria, tunc secus, ut hic. ¶ Ultimo habui questionem de facto, pone quod iuxta plateam destruitur aliquod edificium auctoritate publica, ut platea ampliatur, utrum via que est iuxta illud edificium destructum disinat esse via, et incipiat esse platea, an remanet via sicuti erat primo; Et hic queritur, propter statuta que dicunt, quod in platea pene duplicatur, dico quod illa via incipit esse platea, nam statim cum via intrat plateam, via finitur. Hic est casus in l. vie, j. eo, ubi habetis, quod cum via vicinalis intrat in militarem, extinguatur, ut hic itam proposito statim cum via intrat plateam, disinat esse via, facit ad hoc l. vlti. s. de seruitu. tit. v. banorum prediorum et ita bis de facto iudicant.

ADDITIONES.

- a Alex. C. Quilibet. Nota quod ad probandum viam esse publicam non sufficit probare per testes, quod situm erat per omnes, per illud locum, per longum tempus, l. j. s. ff. de bis qui defec. vel usus, qualiter autem dicatur via publica, vide tit. in l. j. s. viam, j. ac

Bartolus ad lib. xliij. Digestorum.

quid in loco publico. ¶ Adde ad probandum viam publicam, 2
quanto tempore prescribatur Bal. con. lxxvj. in lib.
¶ Facere pōten. Adde quē not. Bar. ad hoc in l. omnes popu-
li. s. de iust. et iur. et Bar. in l. pro regione. de acq. rer. domin.

Ne quid in loco publico. Titulus. viij.

P...

ADDITION

Alex. C. Protor ait. Vide Moder. in lapud Julianum. §. cō
stat. de leg. j. 7 Bal. in rub. C. de contrah. empt.

S. Hoc interdictum. Hic dicitur iuris scz
civitatis. Quero de

qua ciuitate iocata: Quidā dicunt ciuitatis, scs ciuiscunq; quod
facit pro eo quod dixi s. p. r. q. lex ciuitatis potest de hoc dis-
ponere Alij dicūt, ciuitatis, scs Romane. Non puto. q. sic opo-
nunt repugnent. Nam ille dicimus, iure ciuitatis ciuiscunq;
insit ius est ciuitatis Romane, q. quilibet ciuitas habet et per
missionē ciuitatis Romane, vt. in p. in. h. ius legis. fm. gl. q.
dicit, lege, scs municipali. l. prohibere, s. plane. i. q. v. ut aut clā.
Quero quid est hoc dictum, tantū iuris habemus ad obinen-
dū, quantum quilibet de populo ad prohibendum: Glof. q. est
hic dat multas expolitiones. Tene p. m. tāq; magis claram,
licet quilibet potest subfiscin. Quero, ponam² q. duo plura in
aliqua acta via se inueniunt obuiant, vtrum alius potest dicere
alteri, retrocede: Videtur q. non per hunc c. xxi. quia quilibet
habet tantum iuris, per hunc text. sic est locus gratificationis: r.
tūc il. vnus potest tibi p. uidere, ne ponere sit in illa necessita-
te, cum mater videret alium occupasse, tūc ille debet retrocede
re. Ita dicit glo. magna. Istam glo. allegam in l. quominus. i.
de flumi. in materia melendinorū. q. il. vnus preoccupat aquam
fluminis, alter non potest eum impedire, Dic vt ille dico.

ADDITIO.

a **Elzer.** Debet retrocedere. Sed Angel. in l. fluminum. per il-
lum tex. an prin. s. de dam. infec. dicit. quod illi deferendam est.
qui primo in via incepit venire. adde Bal. post gl. in l. p. agru.
C. de servit. z aqua.

¶ Edificatum illicite in publico non potest refici.

§. Si quis quod in pub *Tene meti hinc*
casum, quando
aliquis habet aliquid edificatum illicite, etiam si vult rēdere
potest prohiberi. Ex hoc §. habeo, q. sufficit quo ad interdictionē
q. edifices in loco publico, licet ate possideat inter locus publicus
nam nihilominus habeo contra te hoc interdictionē, vt hic.

ADDITIO.

[illegible]

Si quis in mari. Nota quod fieri dicitur in loco publico, quod fit in ipso solo. I. s. hoc autem. s. de non oper. nunciat. Sed si pro bibeo te piscari licet ista prohibitio fiat in mari, tamen non oper. nunciat in mari, tanquam in illa materia: sed prohibitio illa est facta in personam existentem in mari, ideo non habet locum hoc interdictum.

2 ¹ Beneficium principis debet intelligi sine alterius iniuria
Damnum dicitur pati ille, cui auferitur commodum: quod sen-
tiebat ex publico.

1. **Verbo** ^{an} not duo ex isto s. **Primo**, & beneficium
 2. ^{principis} debet intelligi sine alterius int
 3. ^{ria} ybica in s. si quis a principe. **Secundo** nota, quod
 4. ^{damnum} videtur quis pati, cum auferitur sibi commodu, quod
 5. ^{sentiebat} ex publico: scilicet si ex priuato, quod dic, vt l. **Docu**
 6. ^{lus}, s. de dam. infect. i. bi diri

ADDITION.

9 Dom. T. A. Serito. Vide Ales. consi. cxxv. in §. volum. 7. c. 68. in
litteris. volum. 7. ubi loquitur quando ad elier clausin, non obstan-
ter §. xxij. volum. 7. ubi loquitur quando ad elier clausin, ex p^{re}sen-
titudine potestatis 7 c. viij. co. vol. 7. consi. 19. volum. 7. ubi p^{re}dicta
circa hec dicit, 7 maxime quando ad elier clausin non obstante
conessione alteri facta 7 clausula p^{er} aliquis p^{re}teratur 7 c. vi. v.
volum. 7. ubi dicit, p^{ri}ncipes cedeo ad aliquam rem p^ublicam, nō
videtur revocare cessionem factam alteri de ipsa, de qua nō
est facta mentio 7 ubi ponit q^{uod} si esset dictum, non obstante con-
cessione p^{re}teratur §. ubi loquitur de p^{re}sentibus.

cellione vniuersali collationem alteri fac: am. ⁊ cōsi. xxij. vol. v.
vbi ponit pulchrum exemplum. ⁊ Socin. conti. cclxvj.
1 **A**bolendum illicite constructum habens. non potest pro

Idem ait. ¶ ^{120.} Quid tibi habes molendinum constru-
ctum illicite, et ego edifico aliud per quod
tibi nocetur non potes me prohibere, ut hic dicitur.

ADDITIO.

1 **P.** **D.** **T.** Idē ait. Sequitur Meroin. ti. de ser. rust. pred.
 2 in c. de cloaca. col. j. de ser. vzb. pred.
 3 **P.** **D.** si cōcedit q̄ fiat ecclesia, intelligitur sine alterius ec-
 4 clehe iniuria, nisi aliter exprimatur.

2 Edificium factum in publico, permisso principis, cuius erit,
 1 **Si quis a principe** ^{120. quando Papa} cōcedit, q̄ fiat ali
 ecclesia, intelligitur quod fiat sine alterius ecclesie iniuria, nisi
 2 aliud in scripto exprimat̄. Quero quando princeps con-
 ceditur q̄ edificet in publico, cuius erit edificium: Die vt in
 l. si in iunior. in prin. de dam. infec.

1. ~~Edificium~~ Edificium factum in publico non debet destrui, sed vecti-
gal. imponi.

Si quis nemine. Nota quod si edificium est factum, in publico, non debet destrui: sed debet sibi imponi vectigalis aliqua p^ossio, est, p^o illo solo in anno tene ment

Viam publicam. Vide gloss. que incipit, vt
1 glo. habes, et quod quilibet ciuitatis videtur habere iurisdictio-
nem in facienda viam publicam: et eadem ratione reducere viam pu-
blicam in locum priuatum dicitur, ead. l. in prin.

Si quis in suo ^{hic est not. qz menti tenen-}
edificem in via, sed edificem in meo: tamen edificium factum
in meo, noceat in via sufficit, ut habeat locum: hoc interdictum.

Idem Merua Tu habes quod potest agi cum
vicino. ne agat contra alium
vicinum. Similis modus agendi est in l. cū in plures. §. mellem
s. loc. Sed no. glo. hic que dicit. q. quando tenetis mihi ad hoc
ut agas contra alium. liberatis a me cedendo actionem contra
alium. quod tenetis.

illum quod tene menti.
Idem ait. Nota quod si facis aliquid in loco tuo, ex
 quod factor vel putredo sit in via, potest a
 si hoc interdicto, quod tene menti.
 Nota quod isti pontes, qui sunt

Tractatum per viam de iure non possunt heri,
tamen in Italia in quibusdam terris est statutum, q. possint sic
riri in quibusdam est consuetudo.
¶ Descriptio triginta annorum, an sit cognita de iure Di.
gestorum.

2 Interdictum, ne quid in loco publico non competenti quod
do aliquis cepit edificare, ita quod habeat instar operis.
Interdictum, ne quid in loco pub. qualiter forme.

3 Libellus, in hoc interdicto, ne quid in loco publico, quater situm sit.
§. Hoc interdictum perpetuum.

Opp. & hoc interdictum fit annale, vt j. de pop. ac. l. fi. Sol. fal.

lit in hoc interdicto fanore publice utilitatis. Item oppositum
prescrip. xxx. a. omnes. licet. Vol. Quod dictum perpetuo. In
teligite xxx. annis. Autum prescriptio xxx. ann. est co
gnita de iure Digestorum. dicam in l. in omnibus. de iur. iur.
temp. p. ter. Dicitur hic. qd sit condemnatio ad interesse. & de ra
ad interesse nō potest fieri. & um enim nil sit factū. sed agatur. na